

19630

Wijziging van de IJkwet 1937 (Stb. 627) en van enige andere wetten in verband met de privatisering van de Dienst van het IJkwezen (Privatisering dienst van het IJkwezen)

VOORLOPIG VERSLAG VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN¹

Vastgesteld 6 oktober 1987

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken hebben het onderzoek van het voorstel van wet strekkende tot privatisering Dienst van het IJkwezen onderzocht. Zij formuleerden daarbij de volgende vragen en opmerkingen.

Inleidende opmerkingen

De leden van de fractie van het **C.D.A.** hadden met waardering kennis genomen van het voorstel tot wijziging van de IJkwet. De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** hadden met belangstelling kennis genomen van de overwegingen die de regering hebben geleid tot het indienen van het voorliggend voorstel. Naar aanleiding van de visie die de regering tijdens de behandeling in de Tweede Kamer ten aanzien van dit onderwerp naar voren bracht en de bijdrage van de V.V.D. en het C.D.A. aan het debat wilden deze leden in het vervolg van dit verslag enkele kanttekeningen maken en vragen stellen. De leden van de fractie van **D66** hadden geen principiële bezwaren tegen het privatiseren van overheidszaken maar zij betwijfelden of het IJkwezen zich nu juist leent voor die privatisering. Kan van een geprivatiseerde dienst wel de zelfde mate van objectiviteit en neutraliteit gevorderd worden als van de overheid?

Algehele herziening

De leden van de fractie van het **C.D.A.** hadden in de memorie van antwoord (Tweede Kamer 1986–1987, 19 630, nr. 6) gelezen dat een op zich wenselijk geachte algemene herziening van de IJkwet 1937 niet is voorgelegd gezien het complexe karakter van deze aanpassing. De regering stelde daarbij dat de wenselijke spoed met de privatisering van de Dienst van het IJkwezen daardoor in het gedrang zou zijn gekomen. De vraag is of dit argument thans eigenlijk nog wel mag gelden wanneer men zich realiseert dat reeds in 1983 door de toenmalige regering deze privatisering werd aangekondigd. In vier jaar tijds had men toch wel een algehele wijziging kunnen realiseren? Bestaat er nu naar het inzicht van de regering niet het gevaar dat de geprivatiseerde Dienst van het IJkwezen en alle betrokkenen uit het bedrijfsleven moeten gaan werken onder een

¹ Samenstelling:

Coenemans (CDA), Van Leeuwen (CDA), Van Velzen (CDA), Klein Bennink (PvdA), Pit (PvdA), Schinck (PvdA), (voorzitter), Verbeek (VVD), Braakman (VVD), Hoefnagels (D66), Barendregt (SGP), De Gaay Fortman (PPR), Mw. Van Leeuwen (PSP), Schuurman (RPF), Mw. Bolding (CPN), Van der Jagt (GPV).

* Het vorige stuk is verschenen onder nr 224 van vergaderjaar 1986–1987

herzien wettelijk regime waarvan bij voorbaat vast staat dat het slechts een zeer tijdelijk karakter zal hebben? De leden van de fractie van de **V.V.D.** vroegen intussen waarop niet tegelijkertijd een algehele herziening van de IJkwet was aangeboden. Wanneer zullen voorstellen daartoe het parlement kunnen bereiken?

Privatisering

Het leek de leden van de fractie van het **C.D.A.** van belang om het nu voorliggend voorstel met betrekking tot privatisering van de Dienst van het IJkwezen in eerste instantie te toetsen aan de aan privatisering in het algemeen ten grondslag liggende motieven. Zulks houdt in, dat deze leden gaarne door de regering beargumenteerd wilden zien in hoeverre bij de gedachte privatisering de volgende motieven een rol spelen:

- Moeten de activiteiten nog als een overheidstaak worden beschouwd?
- Is er een vermindering van bureaucratie te verwachten, zowel voor wat betreft personeelsbezetting ten departemente als voor wat betreft regelgeving?
- Zal er sprake zijn van versterking van de marktsector?
- Is er sprake van budgettaire besparing?

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** stelden vast dat uit de mond van vertegenwoordigers van de regering en van vertegenwoordigers van de fracties van C.D.A. en V.V.D. in de Tweede Kamer werd vernomen dat privatisering de invloed van de burgers vergroot, de concurrentie bevordert en de markt weghaalt bij de centrale overheid. Kan de staatssecretaris aangeven of dat – en zo ja, op welke wijze en in welke mate – door het voorliggend voorstel wordt bereikt? Voorts vernamen zij uit de stukken dat privatisering van een overheidstaak dient te leiden tot vermindering van de bureaucratie, beperking van de regelgeving en een geringer beslag dient te leggen op de financiële middelen van de overheid. Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze het voorliggend voorstel leidt tot minder bureaucratie en minder regelgeving?

Op de kosten kwamen deze leden in een volgend hoofdstuk terug.

Kan de staatssecretaris tenslotte aangeven of en zo ja, op welke wijze de marktsector door het voorliggend voorstel wordt gesterkt anders dan dat het IJkwezen straks tot een marktsector wordt gerekend?

De leden van de fractie van de **V.V.D.** vroegen de bewindsman uit te leggen of er, gezien de rol van de staat als enige aandeelhouder nog wel sprake is van privatisering.

Zij vroegen voorts aan te geven waarom hij de door de Vereniging FME naar voren gebrachte bezwaren (concurrentieverstoring) tegen privatisering niet deelt. Kan de overheid ingrijpen als inderdaad concurrentieverstoring zou optreden?

De leden van de **C.D.A.**-fractie vervolgden dat uit de voorstellen blijkt dat ten aanzien van de reorganisatie van de dienst van het IJkwezen gekozen is voor een N.V., holding en drie B.V.'s voor elk der drie hoofdtaken, te weten standaardenbeheer, wettelijke taken en commerciële dienstverlening. De N.V. en de drie B.V.'s vormen weliswaar juridisch afzonderlijke eenheden maar terecht in de bedrijfseconomische visie van de regering een economische eenheid. Binnen de actieradius van één van de B.V.'s valt de toetsing van apparatuur die vanuit diverse ondernemingen ter keuring wordt aangeboden. Het is denkbaar dat die ondernemingen in het kader van commerciële activiteiten in concurrentie komen met een van de andere B.V.'s. De regering heeft aangegeven dat in goeder trouw geheimhouding mag worden verwacht. Deze leden zouden in dit verband een aanscherping van het beleid op zijn plaats achten. Denkbaar is in dezen dat door de organisatie van de vennootschap binnen de gereorganiseerde

Dienst van het IJkwezen exact de voorwaarden gecreëerd worden waardoor noodzakelijke geheimhouding gewaarborgd wordt.

Ook de leden van de fractie van de **P.v.d.A.** maakten zich bezorgd over een aantal aspecten die samenhangen met de verdeling in een N.V. met deelnames in drie B.V.'s. In de Tweede Kamer had de staatssecretaris gezegd dat er weliswaar sprake is van een gekunsteld maaksel maar dat er wel argumenten voor zijn. Als argumenten noemde hij voor zover deze leden begrepen:

- de ijkwettelijke taken dienen als zodanig herkenbaar en in de jaarrekening te worden verantwoord:

- om concurrentievervalsing te voorkomen moeten geldstromen die gemoeid zijn met de ijkwettelijke taken kunnen worden gescheiden van financiële middelen die te maken hebben met o.a. commerciële taken.

Is de staatssecretaris van mening dat de boekhoudkundige doelstellingen niet bereikt kunnen worden door een goed geautomatiseerde boekhouding?

De leden van de fractie van **D66** vroegen zich af of deze wet niet meer ideologisch bepaald is dan dat hij voortkomt uit feitelijke behoeften. In hoeverre worden de doelstellingen genoemd op bladzijde 3 van de memorie van toelichting gehaald?

Besparingen/kosten/tarieven

De leden van de fractie van het **C.D.A.** memoreerden dat een van de motieven voor privatisering steeds is geweest: het verwezenlijken van budgettaire besparingen. Zij waren derhalve getroffen door een aantal opmerkingen van de regering o.a. in de memorie van antwoord over de kosten die aan de privatisering van de Dienst van het IJkwezen zouden zijn verbonden. Deze leden zouden gaarne vernemen of deze privatisering reële meerkosten vergt, of dat de genoemde kostenconsequenties alleen maar voortspruiten uit de gevoerde begrotingstechniek. Is er in deze zaak nog sprake van budgettaire besparing?

De leden van de **P.v.d.A.**-fractie vroegen de staatssecretaris aan te geven wat de kosten zijn voor de overheid dan wel zouden zijn geweest indien niet zou worden geprivatiseerd per jaar in de jaren 1986 tot en met 1992. Nu wel wordt geprivatiseerd, kunnen deze gegevens dan worden gegeven inclusief de kosten van voorbereiding, het sociaal plan en dergelijke alsmede de kosten voor het uitvoeren van diensten ten behoeve van nieuwe en andere overheidstaken b.v. voor milieu en geneesmiddelen? Kan de staatssecretaris ook aangeven of en zo ja, met hoeveel wordt gerekend met tariefsverhogingen?

De leden van de fractie van de **V.V.D.** vroegen naar de rendementseisen waaraan het geprivatiseerde ijkwezen volgens de staatssecretaris behoort te voldoen. Welke besparing levert deze (juridische) structuurwijziging op nu de staat als enige aandeelhouder optreedt?

De leden van de fractie van **D66** constateerden dat er een zekere afslanking bij de overheid ontstaat maar zij vroegen zich af of er nu werkelijk budgettaire besparingen worden bereikt nu de overheid voor honderd procent deelneemt in de N.V. Zij releveerde daar ook het feit dat is vastgelegd dat de Tweede Kamer betrokken moet worden bij eventuele veranderingen in de eigendomsverhoudingen van de N.V. Zulke procedures kosten ook geld. Is bij de rendementsberekening daarmee rekening gehouden? Een deel van deze vragen zijn ook door de Raad van State gesteld. Is de bijstelling van het voorstel die daarop plaatsvond voldoende aan de bezwaren tegemoet gekomen?

De leden van de fractie van het **C.D.A.** merkten op dat uit de relevante stukken blijkt dat de regering zich geen zorgen maakt over de vraag of Nederland zijn bedrijven met buitenlandse vestigingen eventueel zou laten uitwijken naar een andere lidstaat waarin met Nederlandse vergelijkbare opzet wordt gekozen. De regering stelt in dezen dat de tarieven die deze bedrijven moeten betalen voor hun erkenning als ijkbevoegd om zelf te mogen keuren naar verwachting hoger zal zijn dan bij Nederlandse vestiging in verband met de hogere toezichtskosten. Indien zulks juist is, dan doemt wel de vraag op of in een ander EG-land gevestigde bedrijven op grond van het kostenargument in Nederland zullen vragen de ijkmerken aan te brengen.

De leden van de fractie van de **V.V.D.** verbonden hieraan de vraag hoe levensvatbaar het geprivatiseerde ijkwezen kan worden geacht gezien het voorgestelde tarievenbeleid in vergelijking met tarieven van vergelijkbare organisaties in de ons omringende landen. Wordt levensvatbaarheid niet al te zeer bepaald door de derde (commerciële) b.v.? Welke is de verklaring voor de wijzigingen die de visie voor deze (commerciële poot) heeft ondergaan?

Verkoop van aandelen

De leden van de fractie van het **C.D.A.** merkten op dat de regering op aandrang van de Tweede Kamer toegezegd heeft dat er met die Kamer overleg zal plaatshebben wanneer vervreemding van aandelenbezit of van een deel daarvan overwogen zal worden. Deze leden zouden in principe graag zien dat de regering die toezegging in deze zin vastlegt dat ook de Eerste Kamer de mogelijkheid krijgt zijn oordeel over een eventuele vervreemding uit te spreken. Kan de bewindsman dit toezeggen? De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** vroegen de staatssecretaris aan te geven onder welke omstandigheden hij zal overgaan tot verkoop van de aandelen. Heeft hij reeds een termijn in het hoofd waarop over een dergelijke verkoop zal worden beslist? Kan hij voorbeelden geven van omstandigheden die een aanleiding zouden zijn tot verkoop van aandelen? Op welke wijze zal het overleg met de Tweede Kamer worden ingericht? Is de staatssecretaris bereid ook met de Eerste Kamer nader overleg te voeren? Kan de staatssecretaris aangeven of hij al of niet aandelen zal verkopen als de Tweede Kamer daar in meerderheid tegen is en op welke wijze hij belanghebbenden van koop dan wel bezit van aandelen uitsluit?

De leden van de fractie van de **V.V.D.** vroegen de staatssecretaris of hij het mogelijk en wenselijk acht dat ook anderen aandeelhouders zouden kunnen zijn dan alleen de Staat der Nederlanden? Welke zijn de criteria voor het hebben van een rechtstreeks belang?

De leden van de fractie van **D66** vroegen of de objectiviteit en neutraliteit van het ijkwezen alleen gewaarborgd kunnen zijn door een honderd procent staatsdeelname in de N.V. of dat er ook andere waarborgen zijn?

Raad van deskundigen

De leden van de fractie van de **V.V.D.** vroegen welke de criteria zijn die gehanteerd worden voor de benoeming van leden van de Raad van deskundigen en voor de kringen waaruit deze leden zullen worden gerecruteerd.

Pensioenrechten

De leden van de fractie van het **C.D.A.** constateerden dat in het kader van de privatisering van onder meer de PTT sprake is van een probleem

rondom de pensioenrechten van het personeel en van de financiering daarvan. Het is van betekenis te vernemen waarom dat probleem niet bij de hier ter behandeling zijnde privatisering zou spelen. Kan de bewindsman dat uitleggen?

Ondernemingsplan

De leden van de fractie van de **P.v.d.A.** vroegen tenslotte of de staatssecretaris nadere informatie kan geven over «het» geschil tussen de dienstcommissie en de dienstleiding van de Dienst IJkwezen over het ontbreken van een plan van aanpak en of door het ontbreken daarvan de nieuwe B.V.'s met een achterstand moeten beginnen.

De voorzitter van de vaste commissie,
Schinck

De griffier van de vaste commissie,
Van der Putten